

поведінки. Гра визначає важливі перебудови і формування нових якостей особи [2]. Ігри важливо проводити систематично і цілеспрямовано, починаючи з елементарних ігрових ситуацій, поступово ускладнюючи і урізноманітнюючи їх у міру накопичення в учнів знань, вироблення вмій і навичок, засвоєння правил гри, розвитку пам'яті тощо [1]. Дидактичні ігри можна використовувати для формування різних мовних і мовленнєвих компетентностей. Ми підготували кілька вправ для формування різноманітних компетентностей учнів 3-4 класів. Наприклад, гра «Четвертий зайвий» є ефективною для формування лексичної компетентності. Вчитель ділить учнів на дві команди. Потім вчитель називає чотири слова, одне з яких—зайве. Команда, яка першою назве правильне слово, отримує бал. Виграє та команда, яка набере більше балів. Гру «Аукціон» теж можна використовувати для формування лексичної компетентності. Вчитель готує картки з малюнками предметів, назви яких відомі учням, і розкладає усі ці картки малюнками догори. Учні сідають чи стають навколо столу. Учитель вимовляє звук або звукосполучення, а учні повинні швидко відшукати на столі малюнок предмета, назва якого починається з цього звука (звукосполучення). Той, хто найшвидше візьме картку, вважається найспритнішим покупцем. Потім вчитель називає інший звук, і гра триває. Перемагає той, хто «купив» найбільшу кількість речей.

Для розвитку вмій монологічного мовлення корисною буде гра «Відгадай, хто це». Цю гру слід проводити в класі, де учні добре знають один одного. Кожен пише на папірці своє ім'я. Учитель забирає усі папірці, перемішує їх і кладе в коробку. Учні дістають з коробки будь-який папірець. Після 5-7 хвилин підготовки кожен з них розповідає від особи того, чие ім'я він витяг, про його характер, інтереси, уподобання, звички. Інші учні мають відгадати про кого йде мова.

З метою розвитку навичок та вмій аудіювання корисною може бути гра «Якщо правильно—повтори». Вчитель готує 10 – 15 демонстраційних малюнків. Показуючи класу малюнок, вчитель коментує його. Якщо речення, сказане вчителем, відповідає малюнку, учні його повторюють, якщо ні – мовчать. Вчитель може провести цю гру як своє змагання з класом. Якщо клас або хоча б один учень повторюють за ним неправильне твердження, вчитель отримує бал. Якщо всі учні прореагували адекватно, бал отримує клас.

Отже, гра є важливою частиною життєдіяльності молодшого школяра та могутнім чинником психологічної адаптації учнів. Проведення уроків з використанням ігор активізує та мотивує школярів, полегшує сприйняття матеріалу, сприяє досягненню високої результативності та виховує любов до англійської мови. Перспективу дослідження вбачаємо в укладанні тематичної добірки дидактичних ігор для використання на уроках англійської мови у 3-4 класах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ватаманюк Г. Інтелектуальна гра як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності старших дошкільників та молодших школярів. Початкова школа. 2008. № 6. С. 40–43.
2. Эльконин Д. Б. Психология игры. М.: Педагогика, 1978. 304 с.
3. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі: Навч. посібник. К.: Ленвіт, 2005. 208 с.

Гончарук Р. О.

група мСОАМ–11 (Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)

Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Дацків О. П.

РОЗВИТОК ЛЕКСИЧНИХ НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ УЧНІВ 11 КЛАСУ

У сучасному світі особливе значення має підготовка учнів, які уміють навчатися, удосконалюватися, критично аналізують інформацію. Через те, що комунікація між вчителями та учнями на заняттях складається не тільки з вмій висловити свою думку, актуальними є

також уміння слухати іноземну мову, аналізувати почуту інформацію, розуміти її і відповідно реагувати. Саме тому формування лексичної компетентності в аудіюванні випускників закладів середньої освіти є важливим як для навчальної, так і для їхньої майбутньої професійної діяльності.

Мета дослідження – обґрунтувати необхідність розвитку лексичних навичок аудіювання учнів одинадцятого класу. Основними завданнями є проаналізувати зв'язок лексичної та аудитивної компетентностей, виділити фактори, на яких вчителю потрібно зосередити увагу під час взаємопов'язаного формування лексичної компетентності та компетентності в аудіюванні учнів старшої школи.

Однією із найважливіших передумов для успішного оволодіння іноземною мовою і продовження її вивчення у майбутньому є достатній лексичний запас. Постійне збільшення лексичного запасу учнів є важливим завданням учителя, адже лексичні навички покладено в основу усіх мовленнєвих умінь: аудіювання, читання, говоріння і письма. Схеми С. П. Шатілова ілюструє зв'язок та взаємозалежність навичок і умінь, зокрема, необхідність розвитку граматичних, лексичних і слухових навичок для формування складного вміння аудіювання [2, с. 180]. Компетентність в аудіюванні має таку важливу складову, як рецептивні лексичні навички, тобто навички розпізнавання і розуміння лексичних одиниць активного і пасивного мінімумів при аудіюванні та читанні. До засобів навчання лексичних одиниць (ЛО) відносять: підручник, пояснення учителя, різні види словників, картки з новою лексику, mind-mapping та ін. Для ефективної організації навчання ЛО учитель, окрім підручника, може залучати інші засоби, адаптуючи їх до умов і рівня навчання. Це можуть бути предмети, що відображають зміст нових ЛО, кросворди, подкасти, відеоматеріали [2, с. 232]. Аналіз досліджень різних аспектів формування лексичної компетентності [1; 3 та ін.] дозволив нам зробити висновок про те, що ця проблема є достатньо вивченою у методиці навчання іноземних мов.

Однією із цільових компетентностей, яку необхідно формувати на заняттях і під час самостійної роботи учнів з англійської мови також є аудитивна компетентність, тому що вона забезпечує вміння розуміти носіїв мови, є способом набуття нової інформації, виробляти уміння аналізувати ситуації, розвивати критичне і креативне мислення та, що на наше переконання є найважливішим, адаптуватися у автентичному мовному середовищі. Сучасні вчителі повинні постійно вдосконалювати власну аудитивну компетентність для того, щоб професійно подавати інформацію учням, послідовно і систематично формувати у них вміння аудіювання, адже з 2018 року частина «Розуміння мови на слух» (аудіювання) додана до структури тестів з іноземних мов, а аудитивну компетентність випускників закладів середньої освіти визначено на рівні B1 за Загальноєвропейськими рекомендаціями.

Різні підходи до навчання аудіювання і проблеми, які виникають під час навчання за допомогою представлення педагогічних сценаріїв і звітів учнів описують у своїй роботі Л. Вандерґріфт і К. Гох [3]. Таке навчання є цікавим та прогресивним, адже воно дозволяє вчителям аналізувати власні помилки під час навчання аудіювання і застосовувати метакогнітивні стратегії у навчанні аудіювання. Приклади вправ і завдань та плани занять, які пропонують дослідники, вважаємо корисними для вчителів англійської мови, які працюють із учнями старшої школи, адже вони можуть аналізувати різні аспекти викладання, навчання та аналізу процесу аудіювання.

Підводячи підсумки нашого дослідження слід ще раз підкреслити, що метою удосконалення лексичних навичок аудіювання учнів 11 класу є розвиток у них здатності регулярно та систематично поповнювати власний словниковий запас на заняттях з іноземної мови і у самостійній роботі. Аудитивна компетентність учнів 11 класу може бути успішно сформована, якщо вчитель працює над розвитком власної аудитивної компетентності, використовує різноманітні засоби навчання нової лексики, звертає увагу учнів на використання стратегій, зокрема метакогнітивних. Уміння сприймати, аналізувати та засвоїти почуте є важливими для фахівця, який хоче користуватися іноземною мовою для задоволення

своїх професійних потреб, бути компетентним у своїй галузі. Перспективу дослідження вбачаємо у розгляді навчальних стратегій для формування лексичної компетентності в аудіюванні учнів 11 класу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бандура А. Формування компетентності в англомовному аудіюванні учнів старшої школи засобами інтернет подкастів. Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал. 2018. №12. URL: <https://nauka-online.com/ua/publications/pedagogika/2018/12/formuvannya-kompetentnosti-v-anglomovnomu-audiyuvanni-uchniv-starshoyi-shkoli-zasobami-internet-podkativ-podcastsinenglish-com/> (дата звернення: 10.04.2021).
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ. Ленвіт. 2013. 590 с.
3. Vandergrift L. Goh C. M. Teaching and Learning Second Language Listening: Metacognition in Action. New York: Routledge. 2011. 336 p.

Гороховська Н. В.

група СОАм–20–1 (Хмельницький національний університет)
Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Бідюк Н. М.

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ФОРМУВАННІ АНГЛОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ

В умовах глобалізації ринку, стрімкого розвитку міжнародних зв'язків у різних сферах суспільного життя та необхідності у співпраці з іноземними країнами, держава потребує конкурентоспроможних висококваліфікованих фахівців, які б володіли мовою міжнародного спілкування, зокрема англійською. За цих обставин її статус стрімко зростає, вона дедалі більше набуває ролі засобу міжкультурного спілкування. Водночас для створення спільного соціокультурного простору, сучасні пріоритети розвитку вищої освіти в Україні мають бути сформовані згідно з національними інтересами та світовими тенденціями, що передбачає відповідно якісну підготовку студентів. Зокрема це стосується професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови та проблеми формування в них соціокультурної компетентності.

У науковому світі поняття «соціокультурна компетентність» досліджувалося як зарубіжними, так і вітчизняними вченими: М. Байрам (M. Byram), Г. Нойнер (G. Neuner), Л. Топчій, Т. Фоменко, М. Шиловська та ін. Водночас деякі українські дослідники у своїх наукових працях висвітлювали проблему та особливості формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземних мов (І. Закір'янова, С. Шехавцова, Л. Смірнова та ін.), і англійської зокрема (Т. Колодько, В. Киливник).

Як зазначає Т. Фоменко, соціокультурна компетентність – це якісна характеристика особистості, що базується на сукупності набутих знань соціальних і культурних сфер життя, ціннісних орієнтацій; здатність та готовність до міжкультурного спілкування з носіями інших мов і культур; важливий фактор розвитку особистості, її соціалізації та самореалізації в сучасному суспільстві [2, с. 46].

Для успішного формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів англійської мови, Т. Колодько пропонує такі умови: створення дидактичної моделі, що передбачає комплексне оволодіння студентами країнознавчою, лінгвокраїнознавчою та соціолінгвістичною компетенціями; використання системного і комунікативно-діяльнісного підходів; урахування творчої діяльності студентів, що стимулює їхній пізнавальний інтерес; спрямування процесу навчання на комунікативну діяльність і міжкультурну комунікацію із застосуванням доцільно відібраних матеріалів та завдань реального спілкування з носіями мови у типових сферах діяльності [2, с. 76].